

tuentes construi volumus, et mediam aram, in medio mensae esse ponendam, non nisi ab anteriori parte removendam, et aliquantulum elevatam, ut eius limites facile dignosci possint, ac ne detur periculum consecrandi extra eandem.

811. Nulla foramina aut *fenestelas* in altare fixo confodiantur, quia in illo non nisi Reliquias Sanctorum reponere convenit.

812. Ara altaris talis sit, ut praeter calicem et patenam, pyxidibus et ostensorii continendi commode capax existat.

813. Altarium mensae, in quibus celebretur Sanctissimum Missae Sacrificium, tribus coopertae mundissimis linteis seu tobaleis, ab Episcopo vel alio habente potestatem, benedictis inveniantur, quorum una, a lateribus, usque ad terram pertingat, si est consuetudo.

814. Antependium seu frontalis, colori officii diei respondere debet; sed illo uti necessum non est, si altare auro vel lapide pretioso ornatum sit.

815. Candelabra saltem duo in unoquoque, sex autem in maiori altare, cum candelis hinc inde in utroque latere super gradu mensae collocentur; in centro autem crucifixum, ac ita candelabris superemineat, ut et sacerdos Sacrificium agens, et fideles qui Sacrificio intersunt, Imaginem Iesu Christi commode conspiciant, nisi in altare adsit magna statua SS. Crucifixi.

816. Convenit in altare collocare imaginem illius Sancti, in cuius honorem est dedicatum; alterius autem Sancti imaginem in principali loco altaris ponere non decet.

§ III.

QUOAD SACRISTIAM.

817. Locus sit silentii atque orationis, et eius ordinem et munditiam Parochus sollicite curare debet.

818. In sacristia armaria recto operculo custodita sint, ubi vasa sacra missaliaque servantur; duplex autem sit vestiarium, alterum pro superpelliceis et stolis, alterum pro utensilibus sacerdotum collocandis.

819. Aquamanile cum mappis mundis et tabella cum oratione « Da, Domine », in aptiore loco ponatur.

820. Paramenta sacra omnium colorum iuxta mandata Rubricarum sint, munda atque integra, pro magna reverentia sanctissimis mysteriis debita; materia eorum aurea vel serica sit manipulis, stolis et casulis; albae, mantilia, corporalia, palla et purificatoria ex lino aut cannabina sint. Permitti potest haec paramenta per gyrum vittas retunculares (vulgo *encajes*) e gossypio habere. Cingula possunt esse serica aut ex lino. Palla super hostiam ponenda, sit lineae. Purificatoria benedici non debent. Superpelliceus, autem, pluviales, atque dalmaticae praevia benedictione vel absque illa adhiberi possunt.

821. Calices ac pyxides qui iugiter mundissimi esse debent, ex auro construuntur; quod si argentei vel ex alio sint metallo rite admissio, deauratas cuppas et patenas habeant.

822. In paramentorum mensa quae in sacristia est, imago D. N. Iesu Christi cruci affixi existat.

823. Mensa denique habeatur portatilis pro aegrotis Sanctissimo Eucharistiae Sacramento deferendo; et crucifixo, candelabris tribus cum totidem candelis, vasculo

ad aquam pro abluendis, et purificatorio linteo pro abstergendis digitis, linteaminibus, caeterisque necessariis omni cura illam mensam instrui Parochi procurent.

CAPUT II.

De Oratoriis.

824. Oratoria ad usum publicum destinata, seu cuius ingressus patet omnibus fidelibus, publica sunt, cunctisque gaudent privilegiis atque gratiis, quae talibus a iure concedi solent.

825. De ipsis intelligi possunt leges circa erectionem et conservationem ecclesiarum, prout antea dictum est. Quoad Oratoria semi-publica, servantur recentiora S. Sedis decreta, quae omnem difficultatem et dubitationem e medio tollunt.

826. Parochi visitent haec Oratoria et videre curent utrum omnia in illis ad Sacrificium necessaria sint.

827. In Oratoriis, in privatorum domibus erectis, nequit celebrari Missa neque alia peragi functio sacra, nisi de licentia Apostolicae Sedis, et secundum concessionem in litteris pontificibus contentam, et Episcopo exhibendam prout de iure.

828. Parochi hac super re identidem perquirant: et si quid emendandum invenerint, Episcopo nuntient, cuius est iudicare de idoneitate loci, de conditione paramentorum, caeterorumque in casu.

CAPUT III.

De violatione sacrorum locorum.

829. Tempa violantur: *a*) Per humanum sanguinem effusum copiosum, et graviter peccaminosum; *b*) per

sensualitatis peccatum qui effusionem humani seminis includat; sed requiritur ut publica sit iure vel facto: *c*) per inhumationem defunctorum excommunicatorum nominatim et infidelium: *d*) per homicidium voluntarium etiam iusta de causa commissum.

829. Ecclesiae reconciliatio ab Episcopo facienda est, si fuerit consecrata, iuxta Pontificale Romanum; a simplice vero Presbytero, si solum fuerit benedicta, iuxta Ritualis Romani rubricas, de licentia Episcopi.

830. Si ecclesiae violatio ex delicto inhumationis excommunicati vel infidelis proveniat, prius cadaver exhumari necessum est, quam ad reconciliationem perveniatur.

TITULUS VIII.

DE CANTU ECCLESIASTICO ET MUSICA SACRA

831. Ad significandos excitandosque animi affectus, sonus apte dispositus plurimum confert, et cantus et musica a laudibus divinis numquam abfuerunt: et hoc testantur Veteris Foederis libri, in quibus legitur, quod, curribus Pharaonis et exercitu in mare proiectis, Moyses et filii Israël carmen cecinerunt Domino et quod in Templo Hierosolymitano Levitae deputati erant, qui Dominum in psalmis laudarent et canticis, in cytharis et cymbalis iubilationis; et in Novo Testamento Apostolus Paulus hoc ipsum commendavit, dum fideles hortatur, ut loquantur sibimetipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus, cantantes et psallentes Domino in cordibus suis: atque iis inhaerens Catholica Ecclesia, prout ceteras artes, ita har-

moniarum concentum ad laudem Dei, a primis iam saeculis admisit in liturgia sua ad promovendum simul fidelium aedificationem: et quia facillime in musica miscentur sacra et profana, caute agendum esse voluit ipsa Ecclesia, ut omnia quae pietatem impedirent, potius quam foverent omnino eliminarentur; et Tridentina Synodus Ordinariis praecipit, ut ab ecclesiis musicas eas, ubi sive organo, sive cantu, lascivum aut impurum aliquid miscetur, arceant; unde Benedictus XIV ait: « Hoc etiam proculdubio ad Episcopi officium pertinet, ut synodalibus decretis ecclesiasticae musicae rationem, quatenus in Dioecesi sua opus esse cognoverit, ad certas regulas exigat atque componat, ut corda fidelium ad pietatem excitet, et non aures solas, sicuti fit in theatris, inani voluptate demulceat »¹; et hac ipsa de re Constitutionem edidit, sicut et alii Summi Pontifices fecerunt, et saepe Sacrae Romanae Congregationes.

832. Omnia et singula quae Musicam Sacram respiciunt in novissimis S. Sedis decretis ordinata, determinata et statuta habentur. Ideoque Episcopi, parochi aliique ecclesiarum rectores omnesque, ad quos res pertinet, diligentissime et fidelissime praefata decreta servare tenentur.

TITULUS IX.

DE NITORE ET MUNDITIA SACRAE SUPELLECTILIS

833. In mentem revocentur quae et quanta in Scripturis Sanctis Deus iusserit, ut Arca Veteris Foederis, sive in tabernaculo, sive postea in templo ma-

¹ De Synod. Dioec. Lib. XI, cap. 7, n. 1.

xima cum reverentia et honore custodiretur; quanta cum solemnitate, quantoque cum decore dies festos et sacrificia agere oportebat; qui nitor in vasis sacris et in omni supellectili ad sacrificia necessaria a sacerdotibus huic officio addictis erat servandus. Attamen haec in figuris contingebant illis et Arca Veteris Foederis non nisi figuras Arcae Novi Foederis continebat. Iam in nostris templis non umbram, sed rem ipsam habemus: hic Christus realiter ac substantialiter inhabitat, quasi expiationis victima sub panis speciebus. Millia millium ministrant ei, et decies millies centena millia assistunt ei. Nostra templa non ad animalium sacrificia offerenda, sed ad Incruentum Corporis et Sanguinis Christi Sacrificium mundum et unicum in universo orbe destinantur.

834. Sacerdotum igitur nostrorum veluti munus gravissimum commendamus maiori ferme diligentia, ut par est, quam Sacerdotes Veteris Foederis, templorum nostrorum decoris, nitorisque curam habere. Non sane ipsis impositum est ut pretiosissimis quibusque (quae temporum iniuria et Christi fidelium tepiditate haberi saepe non possunt) templa sibi commissa ornent et decorent, sed ut iis, quae ad eorum ornatum et splendorem conferre possunt, diligenter provideant.

835. Hortentur saepe populum ut intelligat quanti domus Dei sit facienda et quantum in ipsius emolumentum etiam cedat, ut Dei templum maiori quo fieri possit splendore ornentur. Si enim Christus centum se daturum promisit iis, qui unum pauperibus dant, quos ipse diligit, suorumque fratrum in numero habet, quid daturus eis est qui ipsimet generose suas divitias largiuntur? Quid non Magdalenae retribuit, quae pretioso unguento capillos eius unxit, pretiosaque ad eius sepulchrum aromata attulit?

836. Studiose denique provideant, ut statuæ et sanctorum imagines, parietes, pavementum et templi altaria, nitida custodiantur et munda: sed maxime omnium vasorum sacrorum, lintheaminum, ornamentorum omnisque suppellectilis, quæ ad altaris Sacrificium inservit, mundities diligentissime servetur.

TITULUS X.

DE ECCLESIARUM FAMULIS

837. Quum in cultu divino ordinando ac devote peragendo oporteat Synodum nostrum statuere leges, quibus famuli ecclesiae in rebus ad cultum divinum pertinentibus, subiici debeant, et sub hoc nomine designandi sint: Sacrista, acolyti laici, cantores, musici et campanarum pulsator: regulas, quæ sequuntur, ad famulorum rectam agendi rationem, præfigimus.

838. Ecclesiae Rectores, omni diligentia studeant, ut, omni respectu humano posthabito, famuli sint viri probi, atque pii, nullo vitio irretiti, nec infames, aut publici peccatores; indecentissimum est enim, et nunquam satis lugendum, quod ad Sancta Sanctorum accessum habeant, pro officio angelorum fungendo, personæ quæ nullum ad familiam mediocriter honestam accessum haberent.

839. Opportunum remedium tanto malo, ex parte providebitur, ope Scholarum quibus captores et musici in virtute et arte christiana sufficienter instruantur et edoceantur.

840. Consultum esset quod famuli prædicti cognati non essent Parochi aut Rectoris ecclesiae; contingit enim

non raro, experientia teste, ut hæc circumstantia dissidiarum et abusuum incorregibilium, magno cum scandalo fidelium et cultus divini detrimento, origo sit.

841. Curetur enixe ut officiales, de quibus agitur, reverentiam omnibus rebus sacris et personis, et obedientiam in iis, quæ sui officii propria sunt, sacerdotibus sponte et libenter præstent.

842. Non facile dentur aures dictis personis, quæ multoties, invidia motæ, et desiderio sibi indebite conciliandi animum superioris, collegas, fideles et sacerdotes ipsos calumniantur, vel eis detrahunt.

842. Caveant Rectores ecclesiarum alios officiales aliis præferre sine merito, ne unquam contingat, ut officialis, qui aliis se existimat praelatum, sibi arrogare velit facultatem omnia disponendi, et præcepta imponendi etiam ipsis sacerdotibus, quod, ut experientia testatur, in barathrum malorum sacerdotes et populum frequenter coniicit. Uno verbo, Sacerdos sit, qui cum de cultu divino agatur, ecclesiam aut parochiam gubernet, non laici multoque minus ipsius sacerdotis cognati.

843. Curetur quod memorati famuli cum urbanitate recipiant et audiant fideles, qui, aliquo motivo iusto, ad illos accedunt.

844. Cum certum sit bonum operarium mercede bona dignum esse, nihil prætermittatur, ut famuli ecclesiae sint bene remunerati, et sic vitetur quod egestas occasio sit illis aliquid indebitum peragendi.

845. A Sacristia aliisque ecclesiae locis adiacentibus laicorum nimia frequentia, sive hominum, sive mulierum, arceatur, atque debitum silentium ibi servetur, ac iurgia, rixæ, confabulationes, actusque profani removeantur. Si necessarium sit loqui cum aliquo, submissa voce fiat.

847. In modo se gerendi Rector ecclesiae cum famulis suis, extrema aequae mala devitare oportet, scilicet, inconditum rigorem et nimiam familiaritatem, quia primum caritatem labefactat, secundum vero auctoritatis contemptum parit.

SECTIO IV.

DE BONIS ECCLESIASTICIS

848. Cum Ecclesia, quam Dominus Noster Iesus Christus instituit, independenter ab omni terrena potestate, sit perfecta societas, visibilis et usque ad saeculi consummationem duratura; cumque hoc ipso media ad supernaturalem institutionis suae finem assequendum immediate per assistentiam Spiritus Sancti a Christo Domino acceperit, ita tamen ut ipsius Ecclesiae curare sit, debito Dei cultui atque ministrorum sustentationi operumque caritatis exercitio stabiliter providere; ipsa ius habet acquirendi et possidendi bona mobilia et immobilia, et illa administrandi hunc in finem, necessaria et opportuna.

TITULUS I.

DE IURE ECCLESIAE BONA POSSIDENDI

849. Ecclesia, cum sit perfecta societas ex hominibus constituta, et ad finem supernaturalem instituta, ius habet perfectum quaecumque bona possidendi.

850. Ex iure naturae, divino et ecclesiastico comparare et possidere debet omnia quae debito Dei cultui, ministrorum sustentationi operumque caritatis exercitio opus fuerint.

851. Damnatum ergo proclamamus errorem eorum, a Pio PP. IX in Syllabo sub n. 26 confossum, qui asserunt Ecclesiam non habere nativum et legitimum ius acquirendi et possidendi.

852. Ecclesia igitur et sua institutione et divini Fundatoris voluntate, ius habet sive pecunias, sive bona stabilia et frugifera sibi acquirendi et possidendi.

853. Excommunicationis poena, ipso facto incurrenda ac Summo Pontifici reservata, in eos infligitur qui ausu prorsus sacrilego, cuiusque Ecclesiae aut pii loci, bona invadere vel usurpare non reformidant¹.

854. Similiter damnatos se esse meminerint, excommunicatione latae sententiae SS. Pontifici speciali modo reservata, usurpantes vel sequestrantes iurisdictionem, bona, redditus ad personas ecclesiasticas, ratione suarum Ecclesiarum et Beneficiorum, pertinentia².

TITULUS II.

DE BONIS ECCLESIAE MOBILIBUS ET IMMOBILIBUS

855. Quoniam Bona Ecclesiae sunt duplicia: mobilia, ad quae reducuntur proventus, et immobilia; de utrisque aliqua decreturi sumus.

¹ Concil. Trid. sess. 22, cap. 9, de ref., et Const. *Apostolicae Sedis*.

² Const. *Apostolicae Sedis*.